

5. "Ey Nefs-i Mutmainne..."

"Ey Nefs-i Mutmainne [huzura kavuşmuş Nefs]! Sen O'ndan râzî ve O da senden râzî olarak Rabb'ine rüçû' et! Kullarıma katıl! Ve Cennet'ime gir!" (LXXXIX/27-29)

Rabb'inin "itminân bulmuş, râzî olmuş ve rızâyâ kavuşmuş" diye vasıflandırarak emir verdiği (ve bu emirle aslında hem bir yetki, hem bir müsaade ve hem de bir de şeref bahşettiği) bu Nefs'e Rabb: "sarâhaten Kendisi'ne izâfe ettiği ve Kendisi tarafından seçilmiş olan kullarına" katılmasını emretmektedir. Bunlardan maksat Kul-luk ve Rubûbiyet'e karşı hakikî ilişkilerini tanıyanlardır; yâni "kul" denilenin Rabb'in, kulun evsâfının şekillendirip kayıtlandığı, özel bir tecellîsinden başka bir şeye delâlet etmediğini [hakkıyla] bilenlerdir: Zâtî Hakikat "Rabb", zâhirî görünüm ise "Kul"dur. Kul bir "Kul" şeklinde tecellî etmiş olan bir "Rabb"dır, ve âbid görünümü altında Kendi Kendi'ne ibâdet eden de O'dur.

O'nun cennetine (*fî cennetihî*) girmek [CNN kökünün mânâsına uygun olarak] O'nun Zâtî'nda gizlenmiş (*ictinân*) olmakdan başka bir şey değildir. Oraya vâsıl olan hem mahlûkat ve hem de Esmâ'ü-l Hüsnâ perdelerini geçip aşmış demektir. Artık onun için yalnızca hisler aracılığıyla algılama düzeyinde bir realiteye [*şe'niyete*] sâhip olan, vehme dayalı olarak yaratılmış olan taayyünler uçup gitmişlerdir. Bu algılamalar olmasaydı yalnızca saf ve mutlak Vücûd [*Varlık*] olacaktı.

Bu durumda ise beşerin, artık Allâh tarafından "kuşatılmış" olması hasebiyle, hüviyeti aynen değil hükmen kaybolur. Aksine, eğer İlâhî Hüviyet beşer tarafından "kuşatılır" ise bu Hüviyet hiç değişmez yüceliği içinde kalır ve ona hiçbir değişiklik tesir etmez.

Bununla beraber [*âyetteki*] bu i'kaz ve bu ilâhî düzen, yalnızca, "Sahîh mânevî deneyim ve kâmil keşf sâyesinde *ilm-el-yakîn* safhasını aşır da *hakk-el-yakîn* safhasına erişmiş olan Nefs'e" hitâb etmektedir. Burada iki husûsa dikkat etmek gereklidir.

Öncelikle bu Nefs: 1) Allâh'ın bir fiili, İlmi'ne ve Hikmeti'ne uygun bir biçimde: ne uygunsu, nasıl uygunsu, ne ölçüde uygunsu, hangi ân için uygunsu, ve hangi münâsebetle ve hangi bakış açısından olursa olsun o fiilden daha kâmil ve daha hakîm bir fiil olmayacak şekilde icrâ eden hür bir Fâil olduğu husûsunda da, ve 2) kendisi eğer İlâhî Hikmet'e ve şartların neleri gerektirmekte olduğunun bilgisine erişebilmiş olsaydı söz konusu fiilden bir başkasını seçemeyeceği husûsunda da yakîn [*kesin bilgi, kanaat*] sâhibi olmalıdır. Nefs bu yakîne sâhip olur olmaz Allâh'ın irâdesinden "razî" olmak makâmına da erişmiş olur; böylece itminâna erişir ve ilâhî hükümlerin zuhuru onun değişmez sükûnetini de sarsmaz.

İkinci olarak bu Nefs'in, mânevî deneyim ve sezgisel keşfe dayalı olarak, Allâh'ın, istisnâsız bütün yarattıklarından südür eden her şeyin tek Fâil'i olduğu hakkın-da da yakîn kesbetmiş olması gereklidir. Mahlûkun belirli bir fiile nazaran sebep, şart ya da engel rolü oynaması aslında Allâh'ın, Mutlaklığından hiçbir şey kaybetmeks-

zin, O'nun Mutlaklık mertebesinden şart, sebep ya da engel denilen bu şekle nüzûl etmesidir. O yaptığını bu şekil aracılığıyla icrâ etmektedir. O bu şekil olmaksızın icrâ etmeyi murâd etmiş olsaydı pekâlâ bundan vaz geçebilirdi ama O'nun Hür İrâdesi ve Hikmeti bu şekildedir. Şu hâlde fiilin yalnızca O'na, o tek ve şeriksiz Zâta ait olmasına rağmen ilk bakışta bu fiil bu şekle izâfe edilmektedir.

İşte kendiliğinden hiçbir fiili olamıyacağından ve dolayısıyla ondan râzî olunmuş olmasına ara verdirebilecek hiçbir şey de olmadığından ötürü Rabb'i bu Nefs'den râzî olacaktır. Allâh'ın yarattıklarından râzî olması ve onlara rahmet etmesi Ezel'deki hâli teşkil eder. O bu rızâsından ve rahmetinden ötürü onlara vücûd bahşetmiştir ve onlar bu yaratılışın sebebidirler. Aslında ve [*kendine has*] bir vücûdu ve de bir fiili bulunmadığını idrâk eden biri Ezel'deki bu ilâhî rızâ ve rahmet hâline yeniden kavuşmuş demektir.

Allâh, Lûtf u Kerem'ile, bizleri ve ihvânımızı bu âyetin îkaz ve işâret etmekte olduklarından kılsın! Âmin!

180. Mevkıf